

Sygn. akt VU 536/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący Sędzia SO Dorota Krawczyk

Protokolant stażysta Iwona Jasińska

po rozpoznaniu w dniu 9 grudnia 2016 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku J. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość emerytury górniczej

na skutek odwołania J. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 19 maja 2016 r. sygn. (...)

oddala odwołanie.

Sędzia SO Dorota Krawczyk

Sygn. akt VU 536/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 maja 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przyznał wnioskodawcy J. M. prawo do emerytury górniczej, nie uwzględniając jednakże, okresów od 20 lipca 1984 roku do 22 kwietnia 1987 roku, od 2 maja 1989 roku do 26 grudnia 1991 roku oraz od 1 stycznia 1992 roku do 16 stycznia 2007 roku, jako okresów pracy górniczej w wymiarze 1,5-krotnym. Uzasadniając decyzję Organ wskazał, że stanowiska mechanika maszyn i urządzeń górniczych, górnika eksploatacji taśmociągów, ślusarza, ślusarza remontowego na odkrywce oraz górnika kopalni odkrywkowej nie figurują w załączniku nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty.

Powyzszą decyzję zaskarżył w 20 czerwca 2016 roku J. M.. W odwołaniu profesjonalny pełnomocnik reprezentujący skarżącego wskazał, że ubezpieczony w okresach od 20 lipca 1984 roku do 22 kwietnia 1987 roku, od 2 maja 1989 roku do 26 grudnia 1991 roku oraz od 1 stycznia 1992 roku do 16 stycznia 2007 roku faktycznie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy bezpośrednio w przodku pracę górniczą odpowiadającą swym charakterem zatrudnieniu na stanowisku górnika kopalni odkrywkowej, a zatem okres ten powinien być zaliczony do pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym.

ZUS wnosił o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

Dnia 8 marca 2016 roku J. M., urodzony w dniu (...), wystąpił z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury górniczej. Wnioskodawca był członkiem otwartego funduszu emerytalnego, jednakże na podstawie wniosku z dnia 2 marca 2016 roku środki zgromadzone na rachunku OFE zostały przekazane na dochody budżetu państwa.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 2-5 w aktach ZUS, notatka dotycząca wykreślenia z C. OFE, k. 36 akt rentowych)

Decyzją z dnia 19 maja 2016 roku organ rentowy przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od miesiąca, w którym złożono wniosek tj. od 1 marca 2016 roku. Wysokość emerytury obliczono na podstawie okresu pracy górniczej w wysokości 98 miesięcy według współczynnika 1,8, a 249 miesięcy według współczynnika 1,2.

(dowód: decyzja z dnia 19 maja 2016 roku, k. 32 w aktach ZUS)

Od dnia 25 lipca 1984 roku do chwili obecnej wnioskodawca jest zatrudniony w (...) w R., obecnie (...) S.A. Oddział (...) z siedzibą w R..

(dowód: świadectwo wykonywania pracy górniczej k. 8 w aktach ZUS)

W okresie od dnia 20 lipca 1984 roku do 22 kwietnia 1987 roku wnioskodawca był zatrudniony ww. zakładzie pracy, jako mechanik maszyn i urządzeń górniczo-odkrywkowych. W okresie od dnia 23 kwietnia 1987 roku do 12 kwietnia 1989 roku ubezpieczony pełnił czynną służbę wojskową. W dniu 2 maja 1989 roku wnioskodawca powrócił po odbyciu służby wojskowej na stanowisko górnik eksploatacji taśmowej, które to zajmował do dnia 31 sierpnia 1993 roku. Od dnia 1 września 1993 roku do 31 grudnia 1998 roku skarżący wykonywał pracę na stanowisku ślusarza. Natomiast w okresie od 1 stycznia 1999 roku do 16 listopada 2006 roku wnioskodawca pracował jako ślusarz remontowy na odkrywce. Z dniem 17 listopada 2006 roku pracodawca zmienił nazwę stanowiska zajmowanego przez wnioskodawcę z ślusarza remontowego na odkrywcę na stanowisko górnika kopalni odkrywkowej, które sprawuje do chwili obecnej.

(dowód: umowa o pracę, k. 1,15 dokumentacji pracowniczej; angaż, k. 26,52b dokumentacji pracowniczej; karta obiegowa, k. 35 dokumentacji pracowniczej, wyciąg z książeczki wojskowej, k. 29 akt ZUS, świadectwo wykonywania pracy górniczej, k. 8 w aktach ZUS, zgłoszenie zmiany wykonywania pracy górniczej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, k. 53 dokumentacji pracowniczej)

Powołana przez pracodawcę wnioskodawcy Komisja Weryfikacyjna na posiedzeniu w dniu 28 grudnia 2006 roku ustaliła, że wnioskodawca w okresach od 20 lipca 1984 roku do 22 kwietnia 1987 roku oraz od 2 maja 1989 roku do 15 stycznia 2007 roku wykonywał pracę na stanowisku górnika kopalni odkrywkowej, to jest na stanowisku wymienionym w dziale III pkt 1 załącznika nr 3 do Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty.

(dowód: protokół z posiedzenia komisji weryfikacyjnej, k. 9-12 akt ZUS)

W dniu 23 lutego 2016 roku pracodawca wystawił wnioskodawcy świadectwo wykonywania pracy górniczej, w którym wskazał, że ubezpieczony wykonywał pracę górniczą w okresach od dnia 20 lipca 1984 roku do 22 kwietnia 1987 roku oraz od 2 maja 1989 roku do chwili obecnej, na stanowisku górnika kopalni odkrywkowej.

(dowód: świadectwo wykonywania pracy górniczej k. 8 w aktach ZUS)

W okresach spornych tj. od dnia 20 lipca 1984 roku do 22 kwietnia 1987 roku, od 2 maja 1989 roku do 26 grudnia 1991 roku oraz od 1 stycznia 1992 roku do 16 stycznia 2007 roku wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy był zatrudniony w Oddziale T-2, gdzie zajmował się on obsługą, remontem, konserwacją, bieżącym przeglądem oraz usuwaniem awarii tych urządzeń. Prace remontowe polegały na wymianie i naprawie krążników gumowych czyszczących elementy metalowe części konstrukcji przenośników, takie jak skrobaki, rolki, skrobaki

czołowe, skrobaki klawiszowe, skrobacze pługowe. wykonywał obowiązki górnika eksploatacji taśmociągów. K. M. zajmował się też montażem, demontażem, likwidacją maszyn transportujących. Przenośniki przy, których pracował wnioskodawca znajdowały się w wykopie w wyrobisku. Większość napraw wykonywał w czasie postoju przenośników. Podczas naprawy taśmociągu koparka i zwalówka stały. Przez cały okres pracy skarżący wykonywał taką samą pracę. Pracował w systemie 4 brygadowym.

(dowód: zeznania świadka L. B. k.18-19, nagranie od minuty 02:58 do minuty 19:08, zeznania świadka K. K. k. 19, nagranie od minuty 19:08 do minuty 36:4, zeznania wnioskodawcy k. 19-20, nagranie od 41:40 do minuty 54:11, protokół z rozprawy z dnia 9 grudnia 2016 roku, k. 18-20 akt sprawy)

W charakterystyce stanowiska pracy z dnia 25 kwietnia 2016 roku pracodawca wskazał, że wnioskodawca zatrudniony w oddziale T-2 pomimo różnego nazewnictwa wykonywał pracę górniczą wyłącznie bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce węgla brunatnego.

Jednocześnie pracodawca odwołującego wskazał, że do obowiązków pracownika należały następujące czynności:

- prace przy ładowaniu i transporcie wyrobku (węgiel i nakład) ;
- montaż, likwidację oraz transport maszyn urabiających i ładujących.

(dowód: charakterystyki stanowiska pracy z dnia 26 maja 2015 roku, k. 30 akt ZUS charakterystyki stanowiska pracy z dnia 14 maja 2015 roku, k. 32 akt ZUS)

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny dowodów i zważył co następuje :

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie organ rentowy przy wyliczeniu wysokości emerytury wnioskodawcy za sporne okresy od 20 lipca 1984 roku do 22 kwietnia 1987 roku, od 2 maja 1989 roku do 26 grudnia 1991 roku oraz od 1 stycznia 1992 roku do 16 stycznia 2007 roku zastosował na podstawie art. 51 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przelicznik 1,2. Wnioskodawca natomiast domagał się zaliczenia w/w okresu do stażu pracy w wymiarze półtorakrotnym oraz do wysokości emerytury wg przelicznika 1,8 zgodnie z art. 51 ust. 1 pkt 2 ustawy.

Przy ustalaniu wysokości górniczych emerytur, o których mowa w art. 50a lub 50e, stosuje się stosownie do treści art. 51 ust 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z zastrzeżeniem ust. 2, następujące przeliczniki:

- 1) 1,5 za każdy rok pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy;
- 2) 1,8 za każdy rok pracy, o której mowa w art. 50d;
- 3) 1,4 za każdy rok pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, o której mowa w art. 50c ust. 1 pkt 1-3 i 5-9, wykonywanej częściowo na powierzchni i częściowo pod ziemią;
- 4) 1,2 za każdy rok pracy, o której mowa w art. 50c ust. 1 pkt 4 i 5, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego, w kopalniach otworowych siarki oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń siarki i węgla brunatnego.

Przy ustalaniu wysokości emerytury górniczej przelicznik 1,8 za każdy rok pracy - jak wynika z art. 51 ust 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS - stosuje się wyłącznie do pracy, o której mowa w art. 50d ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Stosownie natomiast do art. 50d ust. 1 ustawy przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury pracownikom zatrudnionym pod ziemią oraz w kopalniach siarki lub węgla brunatnego zalicza się w wymiarze półtorakrotnym

następujące okresy pracy na obszarze Państwa Polskiego: w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębeniu szybów i robotach szybowych (pkt 1) oraz w drużynach ratowniczych (pkt 2).

Wykaz stanowisk pracy wykonywanej w przodkach uwzględnianej w wymiarze półtorakrotnym, powinno ustalić rozporządzenie wydane na podstawie delegacji ustawowej z art. 50d ust. 3. Ponieważ rozporządzenie takie nie zostało wydane, obowiązuje nadal (z mocy art. 194 wskazanej ustawy) wykaz stanowisk zawarty w załączniku nr 2 i 3 do ww. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz. U. z 1995 roku Nr 2, poz. 8), wydanego na podstawie upoważnienia zawartego w art. 5 ust. 5 i art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 1 lutego 1983 roku o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (tekst jedn.: Dz. U. z 1995 roku, Nr 30, poz. 154).

Stosownie do treści pkt 1 dział III Załącznika nr 3 ww. Rozporządzenia zawierającego wykaz stanowisk pracy, na których okresu w kopalniach węgla brunatnego zalicza się w wymiarze półtorakrotnym osobą spełniającą warunki do uznania jej pracy za pracę górniczą w wymiarze półtorakrotnym jest: górnik kopalni odkrywkowej.

Dla oceny, czy ubezpieczony pracował na stanowisku uprawniającym do przeliczenia spornych okresów pracy w wymiarze półtorakrotnym, istotne znaczenie miał przede wszystkim rodzaj powierzonej mu pracy (rzeczywiście wykonywanych zadań pracowniczych), tj. rodzaj wykonywanych czynności związanych z obsługą konkretnych wskazanych w przepisach urządzeń i maszyn oraz miejsce ich wykonywania.

W pierwszej kolejności należy podnieść, iż kluczową kwestią jest pojęcie przodka. Przepisy nie definiują pojęcia przodka i prac przodkowych.

Kolejno należy również wskazać, że przyjęcie tezy, że przodkiem w kopalni węgla brunatnego jest każde miejsce prowadzenia robót górniczych związanych z odwadnianiem, udostępnianiem i eksploatacją złoża kopaliny, jej transportem i transportem nadkładu, a nadto zwałowaniem nadkładu, a następnie rekultywacją wyrobisk i zwałowisk, (związane z pracą koparek, spycharek, ładowarek, zwałowarek) nie odpowiada pojęciu "pracy przodkowej", wynikającej z wykładni przepisów art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. (tak por. wyrok SA w Katowicach z dnia 16 kwietnia 2014 roku, IIIAUa 1121/13, LEX). W orzecznictwie SN kwestionuje się również zasadność rozszerzania samego pojęcia przodka wydobywczego, zauważając, że nie do zaakceptowania jest zapatrywanie, żeby miejsce przodka rozciągać na całą linię taśmociągów transportujących urobek, gdyż pojęcie przodka straciłoby swe znaczenie i tym sposobem nie można zaakceptować definicji "przodka", która wynika z opinii naukowo-technicznej i obejmuje wszystkie czynności związane z transportem kopaliny, realizowane w ramach ruchu zakładu górniczego (wyr. SN z 5 maja 2011 roku, I UK 395/10, Legalis).

Z powyższego wynika, iż pojęcie przodka musi być wykładane przez Sąd w sposób ścisły i ograniczać się wyłącznie do miejsca pracy koparek wielonaczyniowych, albo jej bezpośredniego sąsiedztwa, w którym wydobywa się urobek. Praca przodowa polega na urabianiu i ładowaniu urobku lub nakładu, albo jest bezpośrednio związana z procesem urabiania urobku.

Mając na uwadze te ustalenia trzeba wskazać, że rodzaj prac wykonywanych przez odwołującego nie odpowiada pracy wymienionej w dziale III pkt 1 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty. W pozycji tej wymieniono pracę górnika kopalni odkrywkowej w kopalni. Tak też zakwalifikował pracę wnioskodawcy pracodawca na podstawie ustaleń Komisji Weryfikacyjnej, przy czym Komisja ta w istocie nie ustalała, jakie konkretnie czynności wykonywał wnioskodawca, ograniczając się do powtórzenia treści rozporządzenia co do stanowiska i obowiązków wnioskodawcy.

Przede wszystkim wskazać należy, że w załączniku nr 3 dziale III do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty wymieniono tylko 8 stanowisk, podczas gdy w wykazie stanowiącym załącznik nr 2 do, wymieniono 32 stanowiska pracy w kopalniach węgla brunatnego oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń węgla brunatnego, na których zatrudnienie uważa się za pracę górniczą. Ubezpieczony uważa, że dotyczy go stanowisko wymienione pod pozycją 1 tego wykazu, to jest stanowisko górnika kopalni odkrywkowej. Sąd tego poglądu nie akceptuje. Gdyby bowiem tak rozumieć stanowisko pracy wymienione pod pozycją 1, to wszyscy objęci załącznikiem nr 2 mogliby być uważani za wykonujący pracę zaliczaną w wymiarze półtorakrotnym. Tymczasem tylko nieliczne spośród stanowisk pracy górniczej uzasadniają zaliczenie pracy na nich w wymiarze półtorakrotnym. W wyroku z dnia 18 marca 2015 roku w sprawie I UK 280/14 Sąd Najwyższy stwierdził, że nie zalicza się do pracy górniczej w rozumieniu art. 50 d ust. 1 ustawy prac wykonywanych wyłącznie we wkopie, polegających np. na likwidacji kolektorów odprowadzających wodę na poziomach roboczych koparek wielonaczyniowych, wymianie agregatów pompowych w studniach głębinowych zlokalizowanych na poziomach roboczych koparek i dokonywaniu pomiarów metanu w studniach głębinowych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2010 roku, I UK 236/09, Legalis), przygotowywaniu terenu pod wydobycie węgla, umacnianiu skarpy oraz odwadnianiu terenu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 2011 roku, I UK 360/10) czy odwadnianiu złożeń (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2011 roku, I UK 70/11). Nie zalicza się także do takiej pracy, pracy wulkanizatora taśm przenośnikowych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2011 roku, I UK 50/11). Ponadto, odwołując się do wykładni językowej, należy wskazać, że górnikiem jest pracownik pracujący w kopalni przy urabianiu kopaliny, a wnioskodawca przy urabianiu nie pracował (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 11 marca 2010 roku, sygn. akt III AUa 2561/09).

Okoliczności faktyczne były w istocie niesporne. Niesporne było bowiem zatrudnienie wnioskodawcy w (...) w R., obecnie (...) S.A. Oddział (...) z siedzibą w R.. Spór dotyczył oceny wykonywanych czynności czy spełniły one podaną definicję prac zaliczanych do prac górniczych w wymiarze półtorakrotnym.

Rozpatrując kwestię charakteru pracy jaką w okresie spornym wykonywał wnioskodawca Sąd wziął pod uwagę zeznania świadków jak również wnioskodawcy. Wskazali oni zgodnie, że J. M. w okresach spornych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał czynności, takie jak obsługa, remonty, konserwacja oraz usuwanie bieżących awarii taśmociągów, które to są charakterystyczne dla pracy na stanowisku wulkanizatora taśm przenośnikowych. Za istotne również uznać należy, iż żaden ze świadków, jak również wnioskodawca nie stwierdził, jakoby J. M. wykonywał prace stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w przodku, którego pojęcie zostało omówione powyżej, a która to praca jest konieczna do zaliczenia stażu pracy w wymiarze półtorakrotnym według powołanych wyżej regulacji.

W związku z powyższym Sąd uznał, że wnioskodawca w spornych okresach, wykonywał, stale i pełnym wymiarze czasu, pracę jako wulkanizator taśm przenośnikowych, a więc pracę określoną w załączniku Nr 2 pod pozycją nr 30. Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.